însă, că e păcat că aici, în sfera învățământului artistic, unde căutarea și descoperirea adevărului vieții reconfortează și aduc bucuria care unește și înseninează, noi, crispați, poate chiar stresați, mai punând ceva la cale, avem senzația sfârșitului lumii și a unei damnări de care, spun eu, suntem răspunzători.

Care este regizorul dumneavoastră preferat?

Regizorul meu preferat este acela care, atent la lume, încearcă discret, din nevoi interioare, să traducă inefabilul într-o limbă pe înțelesul tuturor, și nicidecum unul care se servește de orice mijloace pentru ca lumea să fie atentă la el.

Un ultim cuvânt: două instrumente specifice artei actorului, folosite corect de către oricine, ar putea fi cheia îndreptării vieții noastre cea de toate zilele. E vorba de punerea în situație și de capacitatea de identificare cu alteritatea.

Ioana Florea

Supraviețuirea micilor structuri

În orice țară și-ar desfășura activitatea, companiile de teatru de mici dimensiuni se află sub presiunea de a câștiga teren acasă, înainte de a se gândi măcar să-și arate creațiile în străinătate.

Există totuși ocazii pentru astfel de companii, dacă cercetezi cu destulă atenție. Atât țări membre ale Comunității Europene, cât și state din Orientul Mijlociu și de mai departe caută să atragă și alte teatre decât cele recomandate de către organizațiile guvernamentale și responsabilii culturali. Este vorba, în principal, de trei elemente: dimensiunea festivalurilor de *one-person shows*; dimensiunea producției; necesitățile de spațiu.

One-person shows sunt practice și populare deoarece sunt economice în privința articolului celui mai scump din cadrul unui turneu: actorul. Avantajele sunt evidente pentru oricine se ocupă de buget, întrucât organizarea festivalului, producția și managementul, cazarea și relațiile publice sunt mult mai ușor de rezolvat pentru o distribuție redusă la unitate. Dacă festivalul cuprinde piese într-un act, pot fi programate trei sau patru într-o seară, împărțindu-se costurile. Piesele într-un act și *one-person festivals* dau țărilor posibilitatea să ofere teatru într-un format accesibil. Bangladesh-ul, în ciuda crizei produse de inundații, a organizat totuși un Festival Internațional de Piese într-un Act în iarna trecută. La acesta au participat teatre din Grecia, Iran, Suedia și peste o duzină de grupuri teatrale autohtone. În octombrie, Teatrul EX-RE și Maecenas din Germania au organizat Festivalul Internațional de Teatru într-un act, cu participanți din Belarus ș.a.

Totuși, deși piesele într-un act constituie o provocare pentru autorii dramatici, forma – o opțiune evidentă în favoarea teatrului accesibil – nu este reprezentativă pentru companiile teatrale în sine și, ca experiment scenic, este oarecum depășită.

Poate că cel mai ciudat dintre festivalurile de mici dimensiuni este așanumitul Festival de Buzunar din Bulgaria. Inițiat în 1987, festivalul a supraviețuit problemelor politice din ultimii ani, atrăgând în prezent lucrări ale unora dintre companiile cele mai mici, dar și mai inovatoare din lume.

Nataša Kurteva, organizatorul festivalului și secretar al Centrului Bulgar al ITI, a înființat Teatrul de Buzunar (avându-l ca director pe Petăr Todorov) ca parte a „Salonului de Artă" din Bulgaria, desfășurat anual la Palatul Național al Culturii. Teatrul de Buzunar are un succes deosebit, răspunzând în primul rând unor nevoi de ordin artistic și cultural.

„Scopul nostru a fost acela de a depăși izolarea Bulgariei și a artiștilor bulgari, care nu aveau mijloacele de a călători în străinătate. Dorim ca artiștii și publicul larg să fie mai bine informați despre noile evoluții și tendințe din teatrul european și mondial."

Pasiunea producătorilor de la Teatrul de Buzunar este contagioasă. Chenine Bhathena din Marea Britanie a programat Momentary Fusion, o companie de dans teatral aerian, la festivalul din 1997 și a descoperit că își putea atinge scopurile: „Era plăcut să te produci în fața unui public nou, deschis, care părea total încântat de noile forme teatrale europene. Festivalul Teatrul de Buzunar a atras un public numeros, în special la Burgas. Cum nu mai participase niciodată la o asemenea experiență, multă lume a venit de două ori."

Practica demonstrează că, dacă festivaluri precum cel de Buzunar cunosc un mare succes, în bună parte datorită angajamentului personal al organizatorilor sau directorilor lor, ele se confruntă cu grave lipsuri de finanțare și resurse. Deși s-a înființat o fundație pentru a aduna fonduri pentru festival, succesul acestuia depinde în bună măsură de bunăvoința colaboratorilor și de contribuțiile voluntare. Liubov Stilianova de la Academia Națională de Teatru și Film, care a colaborat cu Festivalul, primește prea puțin sprijin guvernamental sau deloc: „Într-o economie în tranziție către o piață liberă, artele nu sunt o prioritate", spune ea.

Aceste probleme se extind și asupra poziției structurale și legale a festivalurilor, adaugă Stilianova. „Un alt impediment serios este lipsa unei baze legale adecvate pentru instituțiile artistice. Pentru ca ele să funcționeze, avem nevoie de o strategie în domeniul artelor și al culturii, de liberalizarea întreprinderilor

https://biblioteca-digitala.ro

culturale, de facilități fiscale pentru sponsorizarea artelor etc. O lege a culturii care urma să fie aprobată de Parlament a devenit curând depășită, și oricum nu conținea aproape nici o prevedere legată de problemele de mai sus."

Necesitatea unor schimbări majore în asigurarea fondurilor nu este o noutate, dar efectul are consecințe pe termen lung, atât asupra festivalurilor cât și a potențialelor companii invitate. Companiile britanice programate în Festivalul de Buzunar au primit sprijinul British Council de la Londra și Sofia, care a acoperit costurile de deplasare. Totuși, lipsa resurselor financiare se resimte din plin în organizare, mai ales la capitolul marketing și comunicare.

Nu același lucru se poate spune despre Festivalul de Teatru de Cameră din Finlanda care, cu un puternic sprijin guvernamental, și-a anunțat programul pentru ediția din 2000 cu doi ani înainte. Festivalul caută să atragă spectacole de mici dimensiuni, produse în mod special pentru spații intime, de studio. În Finlanda, produsul teatral este mai legat de noțiunea de spațiu; „teatru" este sinonim cu „companie", până acolo încât în finlandeză nu există un cuvânt distinct pentru companie.

În Finlanda, festivalurile de mici dimensiuni funcționează ca parte a politicii generale, iar practicienii acestora se miră de lentoarea cu care lumea percepe realizările lor.

„Din punctul nostru de vedere, este greu să înțelegem de ce lumea nu a descoperit încă Finlanda ca pe o țară a teatrului", se plânge Riittaa Seppala, directoarea Centrului de Informare a Teatrului Finlandez, care oferă o varietate de festivaluri menite să genereze mult-doritul interes din partea comunității internaționale. „În ciuda eforturilor noastre, adaugă ea, teatrul finlandez rămâne prea puțin cunoscut în străinătate."

În mod ironic, contactarea Festivalului de Cameră prin e-mail, snail-mail, fax sau telefon s-a dovedit un eșec. Încă o dată, nuca cea dură a fost comunicarea. A contacta un festival de la „birou" (a se citi „spațiu închiriat, sau comun, sau de mărimea unui W.C., ori propriul dormitor") fără ajutorul unui responsabil cultural este o experiență extrem de riscantă și de costisitoare.

Lăsând la o parte piedicile inevitabile, circuitul festivalurilor de mici dimensiuni continuă să se lărgească. „Aceasta se datorează situației actuale, este de acord Stilianova, în care nu prea există fonduri. Astfel se redimensionează produsele disponibile." O asemenea tendință implică perspective pozitive pentru dezvoltarea companiilor mici. Dorința de autoexprimare produce o îndepărtare de vechea noțiune teatrală a marilor teme.

Festivaluri de mici dimensiuni

Belarus: Festivalul Internațional de Piese într-un Act. Contact: Antonina Mihalțova, 24–467 Russijanov str., Minsk, Belarus, 220141, tel/fax: (+375) 17 260 7313/231-0758.

Bulgaria: Theatre in a Suitcase Festival. Contact: Nataşa Kurteva, Petăr Todorov, Sofia 1000, PO Box 1001, Bulgaria, tel/fax: (+359) 2364-284/738-288.

Finlanda: Chamber Theater Festival. Contact: Ismo Knuuttii, Festival Manager, Theatre Jurkka, Vironkatu 7, 00170, Helsinki, Finlanda, tel/fax: (5+358) 9 135-6166/6898.

Germania: Thespis, International Festival of Monodramas. Contact: Jolanta Kozak-Sutowitz, Ostoring 41, 24109 Kiehl, tel/fax: (+49) 431 528-307.

Israel: The International Theatro-Netto Festival. Contact: Habimah National Theatre of Israel, PO Box 222, Tel Aviv 61001, Israel, tel/fax: (+972) 3 526-6666/6677

Rusia: International Festival of One-Act Plays. Contact: Secretariatul General al Centrului Rus ITI, c/o Teatr Nacij, Ostrovsky Perculok, Moscova, 103031, Rusia, tel/fax: (+7) 096 229-5672.

Vivia Săndulescu

După revista IAM („International Arts Manager Magazine"), septembrie 1999

Sf flash

Sfaturi pentru cronicari

Un cronicar dus prin lume, atârnat de carul de luptă al unui regizor, trebuie să se poarte cu grijă. Să trimită cât mai des vestea izbânzilor artistice ale aceluia prin decuparea citatelor favorabile din diverse publicații obscure.

Rândurile respective se prezintă obligatoriu muiate într-un sirop personal. Cronicarul se va pricepe să inventeze, dacă e nevoie, nu numai articole, ci și ziare care nu au apărut niciodată. Nimeni din spațiul carpatin n-are cum bănui că nu există nici un „Journal des Arts" la Québec și nici poveste să apară vreun săptămânal numit „Teatro Oggi" în Reggio Calabria.

E evident că mulți cetățeni spanioli din Bilbao se pot numi Jorge Valdez, dar în mod sigur nici unul dintre ei nu are treabă cu teatrul. Asta nu înseamnă că nu li se poate atribui un citat adecvat. De altfel, bieții cititori din țară nu știu nimic despre felul cum se scrie despre teatru în privilegiatul spațiu al celor douăsprezece steluțe galbene.

Cronicarul trebuie să înțeleagă că fanii teatrali nu au cum să știe că, de pildă, numai în Lombardia apar vreo douăzeci și două de publicații de teatru, dar ele, la un loc, nu scot mai mult de o mie de bucăți pe lună. Umblând din chioșc în chioșc o săptămână, nu poți zări nici una. Se distribuie prin abonament câtorva contese nebune, actorilor pensionați, crescători de pisici, și unor potențiali sponsori. Cronicarul le va prezenta ca pe niște săptămânale de mare tiraj și le va atribui epitete cât mai galante față de teatrul românesc.

Metoda cea mai bună e totuși extensia. Se compune un articol amplu, în care se presară ca sarea în bucate puținele referiri din presa serioasă. Dacă „Le Figaro" dedică unui spectacol cu opt actori și două sute de figuranți șase rânduri în pagina 26 și o fotografie de cinci centimetri pătrați, iar „Evening Standard", în suplimentul de sâmbătă pentru grădinărit și creșterea iepurilor de casă, oferă o optime de coloană și o fotografie cât un timbru fiscal, articolul învăluitor trebuie să aibă două pagini mari.

Orice cronicar care va proceda altfel va întina imaginea teatrului nostru secular și a țării noastre dragi în chiar ochii cetățenilor ei.

Horia Gârbea

https://biblioteca-digitala.ro